

**תקנות הביטוח הלאומי (שיפוי מעסיקים לגבי תקופת שירות מילואים שהיא שירות חירום)
(הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד–2024**

<p>בתוקף סמכותנו לפי סעיף 376 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹ (להלן – החוק), לאחר ששר הביטחון הורה² כי שירות מילואים, לפי חוק שירות המילואים, התשס"ח – 2008³, אשר בוצע מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024), יהיה שירות חירום לעניין פרק י"ב לחוק, ובהתקיים נסיבות מיוחדות, ובתוקף סמכות שר העבודה לפי סעיף 400 לחוק, לאחר התייעצות עם מועצת המוסד לפי סעיף 12 לחוק, ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, אנחנו מתקינים תקנות אלה:</p>		
<p align="right">בתקנות אלה –</p>	<p align="center">.1</p>	<p align="center">הגדרות</p>
<p>"מספר ימי שירות המילואים" – סך הימים המחושב לפי סעיף 271 לחוק לצורך תשלום התגמול לפי פרק י"ב לחוק;</p>		
<p>"מעסיק" – מעביד כאמור בסעיף 376 לחוק;</p>		
<p>"מעסיק ציבורי" – כל אחד מאלה:</p>		
<p align="right">המדינה;</p>	<p align="center">(1)</p>	
<p>גוף מתוקצב או תאגיד בריאות, כהגדרתם בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985⁴;</p>	<p align="center">(2)</p>	
<p align="right">קופת חולים;</p>	<p align="center">(3)</p>	
<p>"סכום ההכנסה ליום" – הכנסת עובד לפי אחד מאלה ובלבד שלא יעלה על התגמול המרבי, כהגדרתו בסעיף 270 לחוק:</p>		
<p>עובד שעבד שלושה חודשים מלאים ברבע השנה - הכנסתו מעבודה בשלושת החודשים האמורים, מחולקת בתשעים;</p>	<p align="center">(1)</p>	
<p>עובד שעבד חודש או חודשיים מלאים ברבע השנה - הכנסתו מעבודה בחודש או בחודשיים האמורים, מחולקת בשלושים או בשישים, לפי העניין;</p>	<p align="center">(2)</p>	

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשפ"ד, עמ' 610; י"פ 7394, התשע"ז, עמ' 1313; י"פ 11103, התשפ"ג, עמ' 3644.
² י"פ התשפ"ד, עמ'... [יושם מראה המקום של פרסום ההוראה על שירות מילואים כעל שירות חירום].
³ ס"ח התשס"ח, עמ' 502; התשע"ח עמ' 513.
⁴ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60; התשנ"ח, עמ' 48.

עובד שלא עבד חודש מלא אחד לפחות ברבע השנה - הכנסתו מעבודה בחודש האמור כאילו עבד חודש מלא, מחולקת בשלושים ;	(3)		
"עובד" – עובד ששירת בשירות מילואים ולמעט עובד של מעסיק ציבורי ;			
"רבע השנה" – רבע השנה שקדמה ל-1 בחודש שבו החל שירות המילואים של העובד ;			
"שירות מילואים" – שירות מילואים ששר הביטחון הורה עליו כעל שירות חירום לעניין פרק י"ב לחוק לפי סעיף 278(א) לחוק ובתקופה שעליה הורה ;			
המוסד ישפה מעסיק של עובד בשיעור של 20% מסכום ההכנסה ליום של העובד במכפלת מספר ימי שירות המילואים שביצע העובד, וזאת על תשלומים ששילם המעסיק לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה, ועל תשלום דמי ביטוח ששילם בעד העובד.	2.	שיפוי למעסיק על תשלומים לקופות, לקרנות ועל דמי ביטוח	
אוצר המדינה במסגרת תקציב הבטחון, ישפה את המוסד על כל ההוצאות הכרוכות בתשלום שיפוי של מעסיק לפי תקנות אלה, לרבות ההוצאות המנהליות הכרוכות בתשלום כאמור.	3.	מקור מימון	
תקנות אלו יעמדו בתוקפן עד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024).	(א)	4.	תוקף ותשלומים ראשוניים
תשלומים ראשוניים לפי תקנות אלה ישולמו עד 60 ימים מיום פרסומן של התקנות.	(ב)		

ב _____ התש _____ (_____ ב _____ 20)

[תאריך עברי] [תאריך לועזי]

(חמ 6695-3)

בצלאל סמוטריץ'
שר האוצר

יואב בן צור
שר העבודה

דברי הסבר

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), החלה מתקפת טרור רצחנית משולבת על מדינת ישראל, אשר כללה ירי טילים ופשיטת גורמים עוינים ברחבי הארץ ובעיקר בדרומה. בעקבות מתקפה זו הכריז שר הבטחון באותו היום על מצב מיוחד בעורף, מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהתאם לסעיף 9(א)(5) לאותו חוק, החליטה ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ביום כ"ז בתשרי התשפ"ד (12 באוקטובר 2023), לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. כמו כן, הוכרז בצבא הגנה לישראל על מבצע "חרבות ברזל", וועדת השרים לענייני בטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה. לצד זאת, צה"ל הכריז על מצב כוננות מלחמה, וכן הוחלט על גיוס חיילי מילואים נרחב לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 (להלן – חוק שירות מילואים). החלטה זו הוארכה מספר פעמים על ידי הממשלה ואושרה מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום ד' בשבט התשפ"ד (14 בינואר 2024) התקבלה החלטת ממשלה מס' 1295 שעניינה "הוקרה, סיוע ותגמול לחיילי מילואים המשרתים במבצע "חרבות ברזל" (להלן – **החלטת ממשלה 1295**). במסגרת החלטה זו נקבע כי יוקצה סכום של 2.45 מיליארד שקלים חדשים במסגרת התקציב הנוסף לשנת 2024, לצורך מתן שיפוי חלקי למעסיקים של משרתי מילואים בגין הפרשות פנסיוניות ותשלום דמי ביטוח. זאת, בכפוף לכך שיתקבלו הסכמות עם ארגוני המעסיקים והעובדים בנוגע לתוספת ימי חופשה ומחלה עבור בני ובנות הזוג של משרתי המילואים ומבלי לגרוע מתנאים נוספים שיכול וייקבעו או יידרשו ובכפוף לאישור חוק תקציב המדינה לשנת 2024 בהתאם לקבוע באותה החלטה. ביום כ"ה בשבט התשפ"ד (4 בפברואר 2024) נחתם הסכם קיבוצי כללי בין נשיאות המגזר העסקי לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שעניינו הסכמות בנוגע לתוספת ימי היעדרות בתשלום על אלו הקיימים בדין לבני ולבנות זוג של המשרתים במילואים, הרחבת התקופה המוגנת מפני פיטורים למשרתי המילואים בתקופת ההסכם וצבירת ימי חופשה שנתית לעובדים מסוימים. הסכם זה הורחב בצו הרחבה ביום כ"ו אדר א' התשפ"ד (6 במרץ 2024) ובהמשך נחתם הסכם בין המדינה לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, המיישם את ההסכמות האמורות על המדינה. כמו כן, ביום י"א אדר ב' התשפ"ד (21 במרץ 2024) פורסם ברשומות חוק תקציב נוסף לשנת הכספים 2024, התשפ"ד-2024 (להלן – **חוק התקציב הנוסף**).

גיוס המילואים שהחל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), הוא גיוס נרחב מאוד הן מבחינת היקף משרתי המילואים והן מבחינת משך הגיוס. בהתאם לכך, הנטל שהושת על המעסיקים של משרתי המילואים לפי סעיף 283 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – החוק), להמשיך לשלם בתקופת מילואים של העובדים המשרתים במילואים תשלומים שנהגו לשלם בעדם לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה הוא נטל משמעותי בתקופה זו. ויובהר, תשלומים אלה משולמים על השכר בפועל של העובד ולא ביחס לתגמולי המילואים שמשולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי וכן תשלומים אלה משולמים בכל עת, על ידי המעסיק ללא שיפוי לגביהם. נוכח ההסכמות שהתקבלו עם ארגוני המעסיקים והעובדים כאמור בהחלטת ממשלה 1295 ולכך שחוק התקציב הנוסף

התקבל ופורסם ברשומות, מוצע לקבוע בתקנות אלו הוראות בנוגע לשיפוי של מעסיקים בעד תשלומים ששילמו לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה ועל תשלום דמי ביטוח ששילמו בעד עובדיהם, משרתי המילואים בתקופת המלחמה. מוצע לקבוע הוראות אלו כהוראת שעה שתחול על שירות מילואים שבוצע בתקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) ועד יום ל' כסלו התשפ"ד (31 בדצמבר 2024).

סעיף 376 לחוק קובע, בין השאר, כי במקרה בו שר הביטחון הורה לפי הוראות סעיף 278 לחוק כי שירות מילואים יהיה שירות חירום לעניין פרק י"ב לחוק, רשאים שר העבודה ושר האוצר, בנסיבות מיוחדות, לקבוע באישור ועדת העבודה והרווחה, לגבי תקופת אותו שירות, הוראות בדבר שיפוי מלא או חלקי של מעסיק על תשלומים כאמור בסעיף 283 לחוק ועל תשלום דמי ביטוח בעד עובדיו. בענייננו, היקף הגיוס הרחב ומשך התקופה הארוכה של גיוס המילואים שהחל מיום כ"ב בתשרי תשפ"ד (7 באוקטובר 2024), מהווים נסיבות מיוחדות המצדיקות את מתן השיפוי בהתאם להוראות סעיף זה.

ביום כ"א באדר ב' התשפ"ד (31 במרץ 2024) הכריז שר הביטחון כי שירות מילואים שבוצע מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) ועד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024), יהיה שירות חירום לעניין פרק י"ב לחוק.

בהתאם להוראות סעיף 278 לחוק, במקרה בו שר הביטחון הורה כי שירות מילואים יהיה שירות חירום כאמור, ישלם אוצר המדינה על ידי צבא הגנה לישראל, במועד שיורה עליו שר הביטחון, לכל משרת במילואים או למי שהוא הורה, מקדמה בשיעור השווה לתגמול המזערי לכל יום שירות, על חשבון התגמול המגיע לו לפי פרק י"ב בחוק במועד שהורה עליו שר הביטחון. יחד עם זאת, בענייננו לא נדרש לשלם מקדמות כאמור מאחר שבהתאם לסעיף 276א(1) לחוק, המעסיק מחויב לשלם לעובד שיצא לשירות מילואים תשלום על חשבון התגמול, בסכום השכר שהיה משולם לעובד אילו לא שירת במילואים והוסיף לעבוד, והמעסיק מקבל את סכום התגמול המגיע לעובד מהמוסד לביטוח לאומי. כמו כן, בסמוך לאחר תחילת מלחמת "חרבות ברזל" ולאזו ההבנה כי שירות המילואים יהיה ממושך, סוכם בין המוסד לביטוח לאומי לבין צה"ל כי תגמולי המילואים בתקופת מלחמת חרבות ברזל ישולמו מדי חודש ולא בסוף תקופת שירות המילואים, כפי שנעשה ימי שגרה. הסדר זה צפוי להמשיך ולחול גם בתקופת הוראת השעה. משכך, אין צורך מלכתחילה בתשלום מקדמה על חשבון התגמול המגיע לעובד במועד עליו יורה שר הביטחון, שעה שבמועד קרוב העובד צפוי לקבל את התגמול המגיע לו. וזאת, אף בשים לב לכך שהמקדמה היא בגובה התגמול המזערי בעוד במסגרת תשלום תגמול שירות המילואים מבוצע התשלום במלואו. לפיכך, ההוראה של שר הביטחון כי שירות המילואים הינו שירות חירום, נדרשת בנסיבות העניין רק לצורך קידום ההסדר המוצע שיאפשר את מתן השיפוי למעסיקים.

תקנות 1-2 - מוצע לקבוע את ההגדרות שישמשו במסגרת התקנות. בנוסף, מוצע לקבוע כי השיפוי לא יינתן למדינה ולגופים שנתמכים על ידה במישרין או בעקיפין וכן לגופים שלממשלה בעלות מלאה או חלקית עליהם. זאת, מאחר שלגופים אלה כבר יש סיוע או תמיכה בדרך אחרת מהמדינה.

עוד מוצע לקבוע כי שיעור השיפוי למעסיק יעמוד על שיעור של 20% משכרו היומי של העובד בתקופת רבע השנה שקדמה ל-1 לחודש שבו החל שירות המילואים. במסגרת זאת, מוצע לקבוע כי במקרה שבו העובד עבד שלושה חודשים מלאים בתקופת רבע השנה האמורה, תחושב הכנסתו היומית לפי חלוקה של סכום הכנסתו ב-90. במקרה שבו עבד העובד רק חודש או חודשיים מלאים בתקופת רבע השנה האמורה, תחושב הכנסתו היומית לפי חלוקה של הכנסתו בחודש או חודשיים אלו, לפי העניין, בחלוקה ל-30 או 60, בהתאמה. במקרה שבו העובד עבד רק חלק מחודש אחד ברבע השנה האמורה, תחושב הכנסתו היומית לפי חישוב הכנסתו החודשית בחודש בו ביצע את שירות המילואים כאילו עבד חודש מלא כשהיא מחולקת ל-30. לעניין זה יובהר כי חודש מלא הוא חודש שבו התקיימו יחסי עובד מעסיק במשך כל ימות החודש. כמו כן, חישוב זה הוא חישוב מיטיב שכן הוא אינו לוקח בחשבון חלק מחודש עבודה. סכום ההכנסה היומי לחישוב השיפוי, יכול ויפחת מסכום התגמול המזערי, שכן הוא מחושב לפי שכר העובד בפועל, אולם הוא לא יעלה על סכום התגמול המרבי למשרת מילואים, בהתאם להגדרתו בסעיף 270 לחוק.

כאמור, מוצע לקבוע שסכום השיפוי יהיה בשיעור של 20% מסכום ההכנסה ליום של העובד משרת המילואים. זאת, בהתאם להסכמות שהתקבלו עם ארגוני המעסיקים והעובדים בהתאם להחלטת ממשלה 1295, ובהתבסס, על היקף ההפרשות של מעסיקים לדמי ביטוח ולקופות ולקרנות בעד עובדיהם, בהתאם להוראות סעיף 283 לחוק.

תקנה 3 – מוצע לקבוע כי כספי השיפוי ישולמו למעסיקים באמצעות המוסד לביטוח לאומי והם ימומנו על ידי אוצר המדינה מתקציב הבטחון.

תקנה 4 – מוצע לקבוע כי תקנות אלו יעמדו בתוקפן החל מיום פרסום התקנות ועד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024), וזאת בהלימה להוראה של שר הביטחון בדבר שירות חירום לפי החוק. עוד מוצע לקבוע כי תשלומים ראשוניים לפי תקנות אלו ישולמו עד 60 ימים מתחילתן.